

HINDAMISSTANDARD ÕPETAJA, TASE 6 KUTSELE

Kutsestandardi nimetus: õpetaja, tase 6

Sisukord:

1. Üldine informatsioon
2. Hindamiskomisjoni töö korraldus
3. Hindamisprotsessi läbimine
4. Hindamiskriteeriumid

1. Üldine informatsioon

Õpetaja, tase 6 hindamine vastava taseme kutse taotlemisel või kordustaotlemisel on õpetaja kutsekompetentsuse hindamine.

Vestluse ja hindamiste toimumise kohad ning tingimused ja vormi teatab hindamiskomisjoni esimees kutse taotlejatele ja kutse andjale pärast dokumentide esmast läbivaatamist.

Hindamist teostab kutsekomisjoni poolt moodustatud kolmeliikmeline hindamiskomisjon. Hindamisgraafikud koostatakse koostöös kutse taotlejatega. Ühes taotlusvoorus võib tegutseda rohkem kui üks hindamiskomisjon vastavalt taotlejate arvule ja vestluse läbiviimise kohale/kohtadele.

Enne kompetentsuse hindamist viiakse kutse andja poolt läbi dokumentide läbivaatamine st dokumentide vastavuse kontroll taotletava taseme nõuetele ning kutse andmise korras seatud eeltingimustele. Vajadusel toimub taotleja nõustamine ning ettepanekute tegemine dokumentide täiendamiseks või lisamiseks. Kutse taotlejal on võimalik esitada täiendavaid dokumente sama kutsetaseme taotlemiseks või esitada uus taotlus korrigeeritud kutsetasemele. Viimasel juhul tuleb veenduda, et eneseanalüüs vastaks korrigeeritud kutsetaseme nõuetele. Korrigeeritud dokumentide esitamise tähtaeg kooskõlastatakse kutse andjaga.

Hindamise etapid: Hindamine viiakse läbi kahes etapis:

I etapp on hindamine dokumentide põhjal – hindamiskomisjoni liikmed hindavad taotleja kompetentside vastavust taotletud kutse tasemele järgneva põhjal:

- tema poolt esitatud dokumentide ja muude lisatud vajalike materjalide sisu,
- juhendi järgi koostatud portfoolio.

E-portfoolio näidis koostatakse kutsestandardi põhjal ja esitatakse EÕLi kodulehel. Selle võib luua tuntud ajaveebikeskkonnadesse (Wordpress, Blogger jne). Kutse taotleja e-portfoolio ei pea olema avalik, kui ta seda ei soovi, kuid siiski kättesaadav hindajatele. Portfoolio peamiseks eelisteks on, et õpetaja dokumenteerib ise oma arengut ja olulisemaid asju tööst, jälgides seega pidevalt oma pedagoogilist tegevust ning nii ei kuhju liigset ettevalmistustööd kutse taotlemiseks.

Ka hindajatele annab hästi koostatud e-portfoolio objektiivse pildi kutse taotleja taustast ja arengust.

Portfoolios esitatakse:

- Kutse taotleja CV koos haridust tõendavate dokumentidega;

- Kutsetaotleja hariduslik kreedo (miks ta on õpetaja ja mida ta tahab saavutada);
- Eneserefleksioon (kasutades selleks sobivaid meetodeid (Gibbs jt));
- Kirjeldatud meetodeid, kuidas teeb kindlaks õppijate õpituübid, arengu ja erivajadused;
- Video/audiomaterjal praktilisest õppetööst;
- Läbitud täiendkoolitused, iseloomustades neist kolme põhjalikumalt (mida õppis ja kuidas rakendab seda – veel parem, kui iga koolituse kohta on väike kokkuvõte);
- Õpetajate võrgustikud, milles osaleb (iseloomustus aineliidujuhilt või lingid, milles on näha võrgustikus osalemise aktiivsus);
- Projektide kirjeldus/lingid, milles on osalenud ise või koos õppijatega;
- Kohustusliku töödokumentatsiooni näited (töökavad, õppekavaarendus, arenguestlused, lõiming);
- Meedia (artiklid, esinemised jne);
- Parima praktika jagamine (sisekoolitustel esinemine, Õpetajalt Õpetajale tüüpi koolitused, seminarid);
- Kirjeldus, kuidas hoiab taotleja end kursis pedagoogilise mõttega (raamatud, lingid jne);
- Igat liiki tõendusmaterjalid – nt tagasisideküsitluste tulemused erinevatelt osapooltelt, tänukirjad jne;
- Pildid ja kirjeldused õpikeskkonnast jne;
- Õpetaja päeva/logiraamat – õpetaja kirjeldab näiteks 2 nädala pikkust perioodi õppeaastast – selle kaudu saab aimu tema suhtlemis-, ajakasutus- ja terviseharjumustest jne;
- Hobid, isiklikud saavutused (sportlikud tulemused, viktoriinid, konkursid jne);
- Muu informatsioon, mida taotleja oluliseks peab.

Hindamise esimeses etapis hinnatakse järgmisi kompetentse:

1. Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine
2. Õpikeskkonna kujundamine
3. Õppimise ja arengu toetamine
4. Refleksioon ja professionaalne enesearendamine
5. Nõustamine
6. Õpetaja tööd läbivad kompetentsid

II etapp on vestlus – hindamiskomisjon hindab taotleja kompetentse vestluse käigus.

Esitatud portfoolio ja vestluse põhjal teeb hindamiskomisjon otsuse kutse andmise suhtes, esitades oma põhjendused. Komisjoniliikmete põhjendatud soovil võib kolmanda hindamismeetodina vajalikuks osutuda ka näiteks kutsetaotleja külastamine, tema igapäevatöö, laste vabamängu kui ka õpetaja suunatud tegevuste jälgimine rühmas ja analüüsimine.

Kui hinnang taotleja kompetentsidele, mille hindajad annavad tema portfoolio, soovitavalt e-portfoolio põhjal, on positiivne, ning kui see leiab kinnitust vestluse käigus, teeb hindamiskomisjon ettepaneku anda taotlejale kutse ja esitab selle otsustamiseks kutsekomisjonile.

Kui selgub, et kutse taotleja ei suuda tõendada mõnda taotletavale kutse tasemele vajalikest kompetentsidest nõutud tasemel, siis tehakse ettepanek kutset mitte anda.

Vestlus viiakse põhiliselt läbi eesti keeles. Erandina võib vestlusel kasutada ka muud keelt. Sellisel juhul komplekteeritakse hindamiskomisjon nii, et komisjonis on vähemalt üks vastava keele valdaja. Eksami keel märgitakse ära hindamisprotokollis.

Hindamise teises etapis hinnatakse järgmisi kompetentse:

1. Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine
2. Õpikeskkonna kujundamine
3. Õppimise ja arengu toetamine
4. Refleksioon ja professionaalne enesearendamine
5. Nõustamine
6. Õpetaja tööd läbivad kompetentsid.

2. Hindamiskomisjoni töö korraldus

Hindamiskomisjoni liikmed vaatavad läbi kõik taotlusega seotud dokumendid ja muud materjalid ning tutvuvad eneseanalüüsi küsimustiku vastustega.

Hindajad täidavad vastava hindamisvormi.

Kutse andja teavitab taotlejat ning lepib temaga kokku vestluse toimumise aja ja koha. Vestlus viiakse läbi kokkulepitud ajal ja kohas.

Ühtlasi teeb hindamiskomisjon kutse andjale teatavaks esitatud vajalike lisamaterjalide hulga ja iseloomu.

Kutseeksamit juhib hindamiskomisjoni esimees või üks hindamiskomisjoni liige; kõikidel hindamiskomisjoni liikmetel on õigus esitada taotlejale küsimusi. Kutseeksami ajal on ruumis lubatud viibida ainult vahetult hindamisega seotud isikutel, kui kutsekomisjon ei ole otsustanud teisiti.

Vajadusel võib kutse taotleja nõusolekul eksami käiku lindistada.

Vestluse käigus täidavad kõik hindamiskomisjoni liikmed hindamislehed. Vestluse sooritamise kohta koostatakse protokoll, mille hindamiskomisjoni esimees esitab kutsekomisjonile ja kutse andjale. Vestluse tulemuste põhjal tehakse kutsekomisjonile ettepanek kutse taotlejatele kutse andmise või mitteandmise kohta.

3. Hindamisprotsessi läbimine

Kutse taotleja tõendab oma kompetentse kirjaliku eneseanalüüsi teel (I etapp) ja vestlusel (II etapp), lähtudes kutsestandardi nõuetest. Hindamiskomisjon hindab taotleja kompetentside vastavust taotletava kutse taseme hindamiskriteeriumidele. Kui kasvõi üks kompetentsidest puudub või antud kutse tasemele ei vasta, pole vastava taseme kutset võimalik anda.

4. Hindamiskriteeriumid

Tegevusnäitaja	Hindamiskriteerium
1. Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine	
1) selgitab välja õppija (vt lisa Kutsestandardis kasutatud terminid) arengutaseme, lähtudes üld- ja valdkondlikest oskustest ning arvestab neid õppetegevuse eesmärkide seadmisel, toetudes õppekavale; märkab ja kirjeldab õppija erivajadusi ning teeb vajadusel ettepanekuid tugispetsialisti poole pöördumiseks; valmistab ette arenguvestlusi, juhindudes organisatsioonisiseste ja riiklike normdokumentide nõuetest;	Kirjeldab rühma ja õppija õpivajaduste analüüsimise teoreetilisi aluseid Kirjeldab õppijate õpivajaduste arvestamist ja õppekavas fikseeritud õpiväljundite saavutamist, mida illustreerib konkreetsete näidetega isiklikust praktikast Kirjeldab oma töös esinenud hariduslike erivajadustega õppijaid ning illustreerib näidetega läbiviidud õpikeskkonna tingimuste muutusi ning analüüsib nende tulemuslikku mõju. Teab arenguvestluse läbiviimise põhimõtteid.
2) koostab õpetaja töökava, arvestades	Tunneb hästi valdkonda mida ta õpetab.

Tegevusnäitaja	Hindamiskriteerium
<p>õppekava ning valdkondadevahelist lõimingu; lähtuvalt eesmärkidest valib õpetamiseks ja õppimiseks sobivad meetodid ning tagasisidestamise viisid; koostab koostöö teiste spetsialistidega vajadusel individuaalse arenduskava; omab ülevaadet erivajadustega õppija toetamise meetoditest-põhimõtetest; kasutab õpetaja töö kavandamisel teemakohast (teadus)kirjandust;</p>	<p>Nimetab töökavu, õppekavu ja tegevuskavu, mille koostamisel on osalenud, milles on lähtunud õpperühma vajadustest ja õppekavas fikseeritud õpitulemustest (esitab näiteid portfoolios). Portfoolio sisaldab tegevuskava(sid), milles on lähtunud õpperühma vajadustest ja õppekavas fikseeritud õpitulemustest. Teeb lühikokkuvõtte laste õppimise ja õpetamise eripäradest, millega arvestab õpi- ja õpetamistegevuste planeerimisel. Kirjeldab õppekava valdkondadevahelise lõimingu järgimist töökavade koostamisel. Analüüsib lähtuvalt ühe juhtumi põhjal tööd haridusliku erivajadusega õppija toetamisel ja rakendatud toetusprogrammi mõju. Nimetab oma töö kavandamisel kasutatud erialast ja teaduskirjandust.</p>
<p>3) kaasab õppijaid, lapsevanemaid, kolleege ja tugispetsialiste õppetegevuste eesmärkide, sisu, korralduse kavandamisse ning tagasisidestamisse; teavitab osapooli, kasutades tõhusalt erinevaid infokanaleid (nt koosolek, e-suhtlus, individuaalne vestlus);</p>	<p>Esitab analüüsi erinevate osapoolte kaasamisest õpitegevuse kavandamisel, milles nähtub selle mõju õpitulemuste saavutamisele. Toob näiteid osapoolte informeerimise võimalustest, nende plussid ja miinused; nimetatud näited esitab portfoolios.</p>
<p>4) valib lähtuvalt õppe-eesmärkidest ning õppija arengutasemest sobiva õpivara ja – vahendid.</p>	<p>Analüüsib ühe enda poolt kasutatava õppekomplekti või IKT-vahendi vastavust õpieesmärkidele ja rühma tasemele. Teeb vajadusel ettepanekuid õppevara kohandamiseks.</p>
<p>2. Õpikeskkonna kujundamine</p>	
<p>1) kasutab olemasolevat füüsilist õpikeskkonda, tagades selle turvalisuse ja kujundades seda, lähtudes õppijate vajadustest ja õpieesmärkidest ning tervisekaitse-õuetest; teab, kelle poole pöörduda probleemide ilmnemisel; tegutseb esmaabi vajavas situatsioonis sobival viisil;</p>	<p>Järgib õpikeskkonna kujundamisel tervisekaitse nõudeid ja kirjeldab oma panust õpikeskkonna kujundamisel organisatsioonis. Kirjeldab organisatsiooni toimivat probleemidest teavitamise korda. Tõendab oma valmisolekut anda vajadusel esmaabi vastava koolitustõendiga, mille koopia esitab portfoolios.</p>
<p>2) loob vaimselt ja emotsionaalselt turvalise, heaolu, arengut ja loovust toetava koostöise ning üksteist arvestava õpikeskkonna, lähtudes õppijate vajadustest ja õpieesmärkidest ning järgides inimõigusi, Eesti põhiseadust, laste õigusi ja organisatsiooni kodukorda; on hea kuulaja ning kasutab olukorrale sobivaid suhtlusviise; lahendab probleeme ning toetab lapsi probleemide märkamisel ja lahendamisel; kaasab lapsevanemaid, kolleege või tugispetsialiste;</p>	<p>Esitab näiteid motiveeriva õpikeskkonna kujundamisest, juhindudes õpimotivatsiooni kujunemise seaduspärasustest ja tehes õppijatega koostööd, arvestades õppijate individuaalseid vajadusi. Analüüsib näidete abil vaimse ja sotsiaalse keskkonna kujundamise võimalusi. Õpikeskkonna kujundamisel on hea suhtleja. Toob näiteid õppimist soodustava ja toetava keskkonna kujundamisel ja probleemide lahendamisel lapsevanemate, kolleegide ja tugispetsialistide kaasamise kohta.</p>
<p>3) järgib organisatsioonis kokkulepituid väärtusi ja reegleid; töötab koostöös õppijatega välja rühma reeglid, rakendab neid järjekindlalt</p>	<p>Kirjeldab oma panust koostöös teiste organisatsiooni liikmetega õpikeskkonna arendamisel. Analüüsib enda tegevust</p>

Tegevusnäitaja	Hindamiskriteerium
igapäevatöös ja tutvustab neid lapsevanematele; osaleb organisatsiooni õpikeskkonna arendamises, tehes koostööd organisatsiooni teiste liikmetega.	organisatsioonis kokkulepitud reeglite ja väärtuste järgimisel. Kirjeldab rühma reeglite väljatöötamise protsessi koostöös meeskonnaga, õppijatega, lapsevanematega ning analüüsib reeglite järgimist igapäevatöös, kasutab selleks illustreerivat pildimaterjali.
3. Õppimise ja arengu toetamine	
1) rakendab mängu ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid ja paindlikku päevakava, lähtudes õppija eripärast ja seatud eesmärkidest; selgitab õppijatele ja analüüsib koos nendega õppetegevust; rakendab koostöös teiste spetsialistidega vajadusel õppija individuaalset arengukava;	Toob näiteid õppijate kui subjektide toetamisest nende individuaalsete õpieesmärkide sõnastamisel ja analüüsib nende saavutamise võimalusi õppeprotsessis. Analüüsib vähemalt kahte oma töös kasutatavat meetodit ning kirjeldab vähemalt kolme rutiinset toimingut/mängu. Väärtustab õppijat ja tema individuaalset arengut, peab tähtsaks eetilisi tõekspidamisi, järgib ka õpetaja kutse-eetikat.
2) märkab grupi arengufaase ja tegutseb neile vastavalt; tunneb ära konflikti, reageerib vastavalt olukorrale ning kaasab konflikti lahendamisse õppijaid, kolleege, õppijaid, lapsevanemaid ja tugispetsialiste;	Toob näiteid grupiprotsesside suunamise vajalikkusest ja võimalustest õppeprotsessis ning analüüsib neid. Kirjeldab näidete varal konfliktsituatsioonide lahendamist, ka neid, millesse oli kaasatud mitu osapoolt. Näidete kirjeldused asuvad portfoolios.
3) kogub kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete meetoditega andmeid õppijate arengu ja motivatsiooni kohta; analüüsib õppijate arengut; märkab õppijate erinevusi ja erivajadusi (nt õpistiilid, andekus, õpiraskused, kultuurilised eripärad) ning kaasab õppija arengu toetamiseks kolleege, tugispetsialiste ja lapsevanemaid; arendab õppijate õpi- ja sotsiaalseid oskusi, kasutades rühmapõhiseid ja individuaalseid õppevorme; motiveerib õppima, pakkudes elulisi, jõukohaseid õppeülesandeid ja arenguväljakutseid ning luues eduelamuse igale õppijale; rühma juhina algatab ja teeb kolleegidega koostööd õppija arendamisel; annab lapsevanematele soovitusi õppija õppetegevuse toetamiseks kodus;	Toob näite ühe rühma süstemaatilise jälgimise kohta, tuues välja järeldused õppijate arengu ja motivatsiooni kohta. Kirjeldab õppijate erinevuste ja erivajadustega arvestamist oma töös. Toob näiteid õppijate õpi- ja sotsiaalsete oskuste arendamisest erinevate õppevormide abil. Kirjeldab oma rolli õpetajana õpilaste motiveerimisel. Toob näiteid õppija arendamise kohta koostöös kolleegidega, lapsevanematega.
4) rakendab süsteemselt erinevaid õppimist toetavaid tagasisidestamise ja hindamise viise õpiprotsessi ja õppija arengu kohta, lähtudes õppija eripärast ja õppekavast; toetab ennastjuhtiva õppija kujunemist, suunates õppijat õpieesmärkide seadmisele ja eneseanalüüsile; teavitab õppijaid ja lapsevanemaid hindamise põhimõtetest ja korraldusest;	Järgib hindamist reguleerivaid õigusakte. Analüüsib vähemalt ühte töös kasutatavat tagasiside ja hindamise viisi. Analüüsib õppijate isiksusliku arengu toetamise võimalusi õppeprotsessis. Toob näite positiivse hoiaku kujundamisest õppeprotsessis. Toob näiteid ennastjuhtiva õppija kujunemise toetamisest. Toob näiteid (ja lisab mõne portfooliosse) laste arengu tulemuste kirjeldamise (dokumenteerimise) kohta ja tagasiside andmise

Tegevusnäitaja	Hindamiskriteerium
	viisidest osapooltele.
5) kaasab õppijaid, lapsevanemaid, kolleege, tugispetsialiste ja kogukonna liikmeid õpitemeetodesse, tagasisidesse ja hindamisse, kasutades erinevaid meetodeid; kavandab ja viib läbi lapsevanemate koosolekuid, soodustab lapsevanemate õppimist üksteiselt.	Kirjeldab meetodeid õppijatel ja teistelt sidusgruppide liikmetelt õppeprotsessi kohta info saamiseks ja kaasamiseks, toob portfoolios näiteid kogutud arvamustest. Kirjeldab ja analüüsib koostööd lapsevanematega, nende kaasamist rühma õpikeskkonna arendamisel, ürituste korraldamisel. Analüüsib lapsevanemate koosolekute korraldamist ja tulemuslikkust.
4. Refleksioon ja professionaalne enesearendamine	
1) mõtestab ja analüüsib oma rolli õpetajana ning õpetajatöö põhiväärtusi; reflekteerib oma erialast pädevust, kogub tagasisidet õppijate õpitemeetodete ning –tulemuste kohta ja neist lähtuvalt määratleb enesearendusvajaduse; analüüsile toetudes kavandab tegevused oma arengueesmärkide saavutamiseks; refleksiooni tulemusena muudab oma lähenemist ja tegutsemist õpetajana; rakendab enesetäiendusel saadud teadmisi ja oskusi;	Esitab eneserefleksiooni, mis sisaldab eneseanalüüsi ja võib sisaldada kolleegidelt, lapsevanematelt saadud hinnanguid. Toob näite eneserefleksiooni tulemuse kasutamisest (esitatakse portfoolios). Kirjeldab konkreetseid juhtumeid enda tegevusest õpi-, grupi- ja isiksuslike protsesside juhtimisel. Mõtestab oma rolli õpetaja kui väärtuste kandjana ning toob näiteid ühiste väärtushoiakute kujundamisel.
2) analüüsib õpiprotsessi ja määratleb probleemid, kavandab ja viib ellu tegevused probleemide lahendamiseks; analüüsib ja tõlgendab tulemusi, kasutades sobivaid uurimuslikke meetodeid;	Kirjeldab oma tegevust ja kasutatud meetodeid õpiprotsessi analüüsimisel. Portfooliosse lisab analüüsi või uuringu näite ja kirjeldab mõju oma praktikale.
3) jälgib, hindab ja väärtustab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tervist, tegutseb nende tasakaalus hoidmise nimel, optimeerides iseenda aja- ning energiakulu; otsib probleemide tekkimisel vajadusel abi kolleegidelt, mentorilt, organisatsiooni juhtkonnalt, tugispetsialistilt jt; märkab kolleegi edusamme ja tunnustab teda.	Kirjeldab, kuidas tuleb toime koormusega, kuidas hoiab end füüsilises, vaimses ja emotsionaalses tasakaalus ning kuidas leiab abi probleemide lahendamisel. Toob näiteid kolleegi edusammude märkamisest ja tunnustamisest.
5. Nõustamine	
1) toetab õppijat üld- ja valdkondlike oskuste arendamisel ja omandamisel;	Kirjeldab õppijate õpioskuste arendamise protsessi ja meetodeid.
2) viib lapsevanemaga läbi õppija arengu toetamisele suunatud vestlusi; nõustab lapsevanemat(id) õppija arenguga seonduvates küsimustes ning arengut toetava keskkonna loomisel.	Järgib arenguvestlusi reguleerivaid õigusakte. Analüüsib enda tegevust arenguvestluste läbiviimisel. Toob näiteid lastevanemate nõustamistegevusest oma praktikas.